

התורה ולומדיה

תורה ומצוות

מן התפילה:

כי הם חיינו ואור ימינו ובהם נהגה יומם ולילה

דברים פרק ו

- (ו) וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֹוֶה הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ:
(ז) וְשָׁנַנְתָּם לְבִנְיָךְ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ
וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ:

רגע חושבים!!!

איזה חלק מהתורה ע"כ אצפ מוטל ללמוד?

א. לדעת את כל ההלכות הרלוונטיות לחיי היום יום.

ב. אין בכלל חובה ללמוד תורה, אבל אי ידיעת החוק אינה פוטרת מן עונשו.

ג. כל אחד צריך ללמוד את המקסימום שהוא יכול.

ד. רק פוסקי הלכה צריכים ללמוד תורה.

ה. לדעת הלכות גם כאלו שייתכן שיזדקק להן בעתיד.

למה לומדים תורה?

ספר החינוך מצוה תיט

מִצְוֹת עֲשֵׂה לִלְמַד חֻכְמַת הַתּוֹרָה וּלְלַמְדָּהּ, כְּלוּמַר כִּי־צַד נַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹת וְנִשְׁמַר מִמָּה שֶׁמִּנְעָנוּ הָאֵל מִמֶּנּוּ, וְלִדְעַת גַּם כֵּן מִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה עַל כּוּוֹן הָאֱמֶת.

ספר החינוך הוא חיבור על תרי"ג מצוות לפי סדר פרשות השבוע. הספר נתחבר בספרד במאה הי"ג בידי ת"ח מבית מדרשו של הרמב"ן מקובל לומר שהוא ר' אהרן ב"ר יוסף הלוי מברצלונה [הרא"ה] נולד למשפחת רבנים בברצלונה שבספרד במאה הי"א. היה חברו של הרשב"א ובן עירו, ושניהם למדו תורה אצל רבינו יונה והרמב"ן.

מסקנה:

- אין צורך ללמוד הלכות שהם לא רלוונטיות לחיים שלך.
- קיום המצוות יותר חשוב מלימוד ההלכות.

מסקנה א: ללמוד כדי לקיים - האמנם?

תלמוד בבלי - שבת פג

לְעוֹלָם אֵל יִמְנַע אָדָם אֶת עֲצָמוֹ מִבֵּית הַמְדָּרֶשׁ וּמִדְּבַר תוֹרָה
וְאִפְלוּ בְּשַׁעַת מִיתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל -
אִפְלוּ בְּשַׁעַת מִיתָהּ תִּהְיֶה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה.

מסקנה ב:

קיום המצוות יותר חשוב מלימוד ההלכות - האמנם?

תלמוד בבלי - מגילה טז

גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות. דמעקרא חשיב ליה למרדכי
ביתר ארבעה ולבסוף ביתר חמשה [שבתחילה נמנה מרדכי, חמישי
בסנהדרין ובסוף נמנה שישי]

גדול תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש, שכל זמן שפרוך בן גריה
קים - לא הניחו עזרא ועלה.

גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם, שכל אותן שנים שהיה יעקב
אבינו בבית עבר לא נענש.

אוקסימרון

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מ עמוד ב

וּכְבֵּר הָיָה רַבִּי טַרְפוֹן וְזִקְנִים מְסֻבִּין בְּעֵלְיֵית בֵּית נְתֻזָּה
בְּלוֹד, נִשְׁאַלָּה נְשִׂאָּלָה זֹו בְּפִנְיָהֶם: תִּלְמוּד גָּדוֹל אוֹ מַעֲשֶׂה
גָּדוֹל?

נֶעֱנָה רַבִּי טַרְפוֹן וְאָמַר: מַעֲשֶׂה גָּדוֹל, נֶעֱנָה רַבִּי עֲקִיבָא
וְאָמַר: תִּלְמוּד גָּדוֹל.

נֶעֱנוּ כָּלֶם וְאָמְרוּ: תִּלְמוּד גָּדוֹל, שֶׁהַתִּלְמוּד מְבִיא לִידֵי
מַעֲשֶׂה.

התלמוד קודם אבל המעשה עדיף

רש"י - בבא קמא יז

מביא לידי מעשה - אלמא [=משמע] מעשה עדיף.

רש"י, הוא רבי שלמה יצחקי כתב פירוש לתורה וליתר ספרי התנ"ך שנחשב כיסודי ביותר וכן פירוש גדול לתלמוד. נפטר 1105.

תוספות - קידושין מ

ויש מפרשים דאדם שלא למד עדין ובא למלך אם ילמד תחלה או יעסק במעשה אומרים לו למוד תחלה לפי שאין עם הארץ חסיד אבל אדם שלמד כבר המעשה טוב יותר מלמוד.

פירושם אלו, 'התוספות שלנו', הם חלק מפירושי חכמי צרפת ואשכנז במאות י"ב - י"ג. בסיסן בהוספות לפירוש רש"י מאת חתניו ונכדיו, תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

גם וגם 1 in 2

חידושי הריטב"א - קידושין מ

פרוש שהתלמוד שפיתח בו שהוא בעצמו מעשה
שהוא מצוה מביא לידי מעשה.

רבי יום טוב בן אברהם אשבילי (היינו
מהעיר סיביליה), (1250-1320).

שולחן ערוך הרב - תלמוד תורה ד

תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות... כי התלמוד מצד עצמו הוא גם כן
מצוות עשה אף אם לא היה מביא לידי מעשה והואיל... שאי אפשר לקיים
כל המצוות כהלכתן בתנאיהן ודקדוקיהן בלי למוד היטב לדע כל ההלכות
שהן דקדוקי המצוות ותנאיהן לכן הוא שקול כנגד כל המצוות כולן.

רבי שניאור זלמן ברוכוויטש, לאדי (1745-1813), מייסד
תנועת חסידות חב"ד והאדמו"ר הראשון בשושלת זו,
עמד בראשה משנת ה'תקל"ב ועד לפטירתו בשנת
ה'תקע"ג. ספריו הנודעים: "התניא" ו"שולחן ערוך הרב".

תורה = תורה + מעשה

נתיבות התורה - פרק א

סֵבֵר רַבִּי טָרְפוֹן... כִּי הַמַּעֲשֶׂה הִיא הַשְּׁלֵמַת הָאָדָם... וְאִף כִּי הַתּוֹרָה בְּיָדָי יֵשׁ לָהּ מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מֵצֵד שֶׁהַתּוֹרָה הִיא שְׁכָלִית... שֶׁהֵינָן יוֹתֵר נֶחֱשָׁב מִן הַלֶּחֶם כִּי הֵינָן מְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים, מְכַל מְקוֹם הַלֶּחֶם מִכֹּרֶס וּמִשְׁלִים אֶת הָאָדָם, וּלְפִיכָךְ מַעֲלֵת הַלֶּחֶם שָׁבוּ יִשְׁלַם הָאָדָם יוֹתֵר עֲלִיוֹן מִן הֵינָן שֶׁהוּא תוֹסֶפֶת הַמַּדְרָגָה.. וְכָךְ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמַת הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁהַתְּבָאָר, הוּא יוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה... נַעֲנוּ כָלֶם תַּלְמוּד תּוֹרָה גָּדוֹל שֶׁמְבִיא לַיָּדִי מַעֲשֶׂה, רוֹצֶה לוֹמַר כִּי יוֹתֵר הַמַּעֲלָה שִׁישׁ לַתּוֹרָה שֶׁהִיא שְׁלֵמוֹת שְׁכָלִי, הֵרִי הַתַּלְמוּד מְבִיא לַיָּדִי מַעֲשֶׂה גַם כֵּן וּבַמַּדְרָגַת הַתּוֹרָה הִיא הַכֹּל, וּלְפִיכָךְ תַּלְמוּד תּוֹרָה גָּדוֹל.

רבי יהודה ליווא 1520-1609 רבה של פראג, ראש ישיבה, פוסק, מפרש, מחנך, מקובל ומנהיג, התפרסם בעיקר בעקבות ספרי המחשבה וההגות שחיבר.

תלמוד עדיף

רמב"ם - תלמוד תורה ג

אין לך מצוה בכל המצוות כלן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה
אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כלן שהתלמוד מביא לידי
מעשה, לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום.

רבי משה בן מימון 1138-1204 נולד בספרד עסק במדע
ובפילוסופיה, אך בעיקר במקצועות התורה - תלמוד
והלכה, פילוסופיה ומוסר

לימוד התורה נותן את התוכן הפנימי של המעשה

מורה נבוכים - ג נד

שְׁשִׁלְמוֹת הָאָדָם אֲשֶׁר בּוֹ יִתְהַלֵּל בְּאַמֶּת, הוּא לְהַגִּיעַ אֶל הַשָּׁגַת הַשֵּׁם כְּפִי הִיכָלֶת, וּלְדַעַת הַשְּׁגָחָתוֹ בְּבְרוּאָיו בְּהִמְצִיאוֹ אוֹתָם וְהִנְהִיגוֹ אוֹתָם, אִיךְ הִיא, וּלְלַכֵּת אַחֲרֵי הַהֲשָׁגָה הַהִיא בְּדַרְכִּים שִׁיתְכַּוֵּן בָּהֶם תָּמִיד לַעֲשׂוֹת חֻסֵּד וּמִשְׁפָּט וְצִדְקָה, לְהַדְמוֹת בְּפַעֲלוֹת הַשֵּׁם.

דעת חכמה ומוסר - ג מח

אִךְ עַל פִּי שְׁעָקָר הָאָדָם הוּא הַמַּעֲשֶׂה, וּבְכָל זֹאת יֵשׁ לְהַתְלַמּוּד דִּין עֲדִיפוֹת וְקִדְיָמָה, מִפְּנֵי שָׂאֵם אֵין תּוֹרָה אֵין הַמַּעֲשֶׂה נֶחֱשָׁב לַמַּעֲשֶׂה טוֹב, וְחֲשִׁיבוֹת הַמַּעֲשֶׂה רַק שֶׁהוּא מָלֵא בַּתּוֹרָה בְּחֻכְמָה וְדַעַת.

רבי ירוחם הלוי ליבוביץ, (1873-1936) היה המשגיח של ישיבת מיר. בשנות כהונתו עיצב את שיטתה המוסרית של הישיבה.

כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה

